

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง

โดย
นายสมิทร เทพุลอย

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

A DEVELOPMENT OF STUDENT CARE SYSTEM OF RATANARATBUMRUNG
SCHOOL

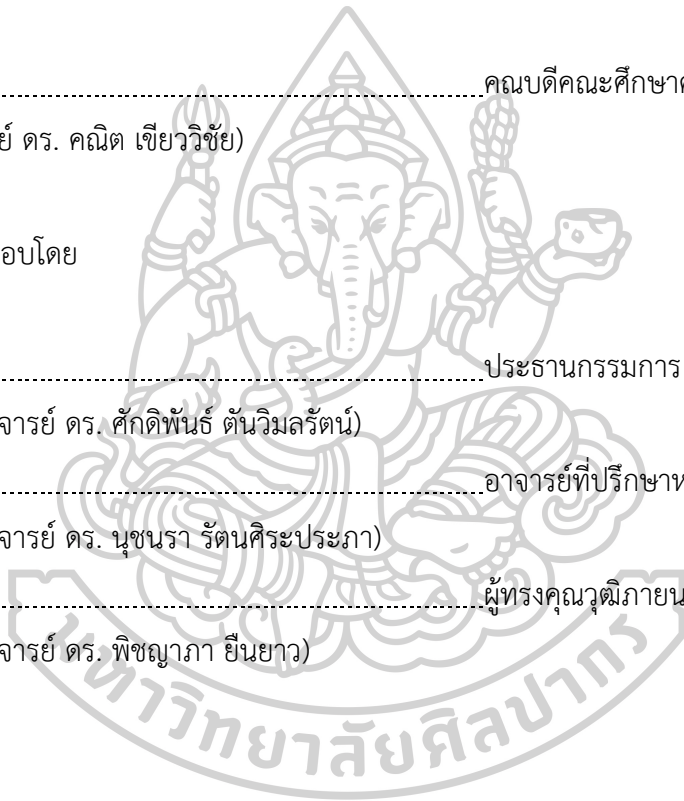

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education EDUCATIONAL ADMINISTRATION
Department of Educational Administration
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญ์ บำรุง
โดย	นายสุमितร์ เทพลอย
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริประภา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์พันธ์ ตันวิมลรัตน์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริประภา)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิชญภา ยืนยาว)	

640620119 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นาย สุमितร เหวุลอย: การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. นุชนรา รัตนศิริระประภา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียน รัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 97 คน และบุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงในการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ควรมีการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ 2) ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ 3) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site 4) ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน และ 5) ควรมีแบบแผนงานและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้อง

640620119 : Major EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Keyword : STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM

MR. Sumit HAPULOI : A DEVELOPMENT OF STUDENT CARE SYSTEM OF RATANARATBUMRUNG SCHOOL Thesis advisor : Associate Professor Nuchnara Rattanasiraprapha

The purposes of the research were to determine 1) the Ratanaratbumrung student care system and 2) the guidelines for Ratanaratbumrung student care system development. The population of this research was 97 Ratanabumrung School persons, as well as the conversation group, was 7 participants. The research instruments were questionnaires and focus group discussions. Frequency, percentage, means, standard deviation, and content analysis were applied for statistical data to report findings.

The results of this research were as follows:

1. The Ratanaratbumrung student care system was at a high level of overall results and total of each aspect by arranging means from the highest number to the lowest number, namely student development and encouragement, student prevention and correction, student monitoring, individual student awareness, and student transfer.

2. The guideline of Ratanaratbumrung School's student care system development has 5 steps as follows: 1) Students were individually acquainted through technologies or applications. 2) the evaluation forms and monitors were applied to categorize students with online platforms. 3) activities were integrated with a variety of processes properly through both Online and Onsite platforms. 4) the prevention and correction system must be generated to assist students in every aspect, and 5) explicit plans and processes were used to transfer students internally and externally to support teachers and parties to transfer correctly.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยนักเรียนโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริประภา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์ ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. พิชญภา ยืนยาว ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ จนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.เกศสุตา เนรมิตธนไพศาล ดร.ขวัญใจ โพธิ์ทองนาค และ ดร.ปาริชาติ กมลยบุตร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทั้งคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในครั้งนี้

ขอบคุณพี่เพื่อน้องนักศึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษา และขอบคุณพี่เพื่อน้องโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ธุรการของภาควิชาการบริหารการศึกษาที่ช่วยอำนวยความสะดวกด้านการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ขอขอบคุณความตั้งใจและความอดทนของตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคก็ไม่เคยละทิ้งความตั้งใจและเพียรพยายามจนสามารถทำงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณความดีและคุณประโยชน์จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ คุณพ่อสมบัติ เหวุลอย และคุณแม่เมี้ยน บัวนาค ญาติมิตร ครอบครัว ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีคุณูปการต่อผู้วิจัยทุกท่านผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุมิตร เหวุลอย

สารบัญ

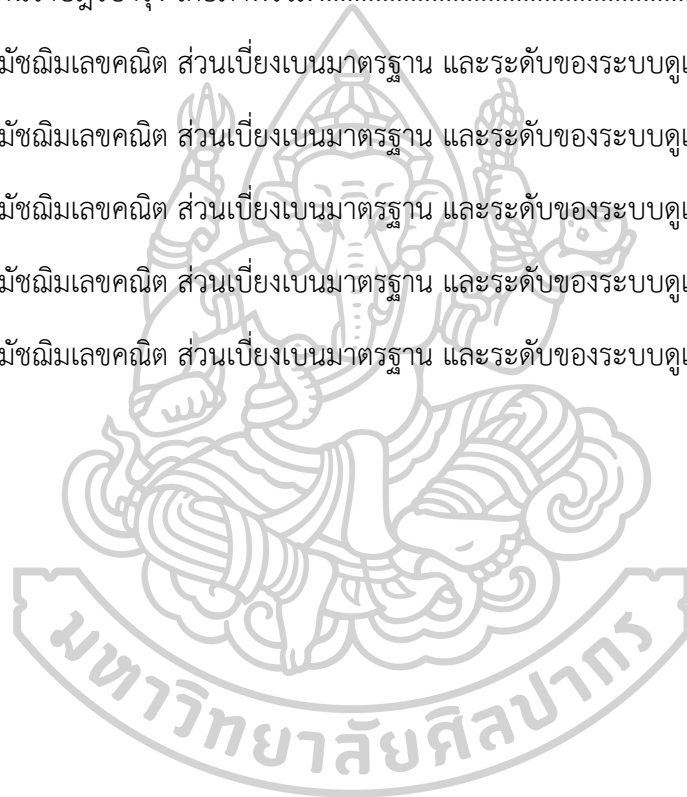
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	3
ปัญหาของการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของงานวิจัย.....	7
สมมติฐานของงานวิจัย.....	7
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	11
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	12
วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	14
หลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	16
ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	18
แนวคิดเชิงระบบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	19
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	21

การดำเนินงานตามกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	31
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.....	33
ประวัติโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.....	33
สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน.....	34
กรอบการดำเนินงานของโรงเรียน.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
งานวิจัยในประเทศ.....	35
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	42
สรุป.....	44
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	45
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	45
ระเบียบวิธีวิจัย.....	46
แผนแบบการวิจัย.....	46
ประชากร.....	46
กลุ่มตัวอย่าง.....	47
ตัวแปรที่ศึกษา.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สรุป.....	53
บทที่ 4.....	54

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.....	56
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์ บำรุง.....	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปผลการวิจัย.....	66
การอภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะการวิจัย	75
ข้อเสนอแนะทั่วไป	75
ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป	75
รายการอ้างอิง	77
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	82
ภาคผนวก ข	84
ผลการวิเคราะห์ตรรกะที่ความสอดคล้อง	84
ภาคผนวก ค	90
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	90
ภาคผนวก ช	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม.....	93
ประวัติผู้เขียน	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม	47
ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55
ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวม	57
ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	58
ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	59
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	60
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	62
ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	63

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย	9
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย	10
แผนภูมิที่ 3 กรอบแนวคิดเชิงระบบ	20
แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างการดำเนินงานของคณะกรรมการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	23
แผนภูมิที่ 5 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนของครูแนะแนว /ฝ่ายปกครอง	28
แผนภูมิที่ 6 กระบวนการดำเนินงานและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	31

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ของโลก รวมถึงความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และส่วนที่เป็นแรงกดดันจากภายในด้วยสภาพการณ์และการแปรเปลี่ยน ทางด้านโครงสร้างของประชากร สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อ ระบบการศึกษา ซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นพื้นฐานใน การพัฒนาชาติ ระบบด้านการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้ตอบสนอง และรับรองความท้าทายข้างต้น นอกจากนี้ระบบการศึกษาก็ยังพบปัญหาอีกหลายประการ อันเกิด มาจากระบบคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานในการจัดการศึกษา รวมถึงการบริหารจัดการอัน ไม่เหมาะสม การดำเนินการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องและสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาชาติ แม้ว่าระยะเวลาที่ผ่านมาในการพัฒนาการศึกษา จะปรากฏภาพแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษา ให้เห็นเด่นชัดเพียงใด แต่ส่วนใหญ่ผลที่เกิดขึ้นก็เป็นผลสำเร็จทางด้านปริมาณมากกว่าด้านคุณภาพ เช่น การเพิ่มขึ้นของการเข้าเรียนของผู้เรียนระดับต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยเฉพาะระดับ ประถมศึกษาหรือใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย มีเพิ่มขึ้น ซึ่งเกิดมาจากโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านทนายนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของภาครัฐ การผลิตและพัฒนาบุคลากรระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ผ่านระบบการศึกษา แบบทวิภาคี ซึ่งในภาพรวมระบบการศึกษาของไทยยังพบปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานของ การจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้เกิดทักษะวิชาการและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์¹ เห็นได้ว่าการพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขที่สังคม มุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากต้องดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุน ทางด้านการศึกษาแล้ว การป้องกันช่วยเหลือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งโดยสภาพ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่ปัญหาและ สภาวะวิกฤตทางสังคมได้ในอนาคต

¹สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), 1.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเนื้อหาสาระที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมเป็นเวลา สิบสองปี เริ่มตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยที่รัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าว ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานในระดับสากล ด้วยเหตุนี้ ตามกฎหมายที่ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งการศึกษาทั้งหมดนั้นจะเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย มีความสุข มีความภูมิใจในชาติ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตามความถนัดของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ²

การพัฒนาคนถือได้ว่าเป็นหลักในการพัฒนาประเทศชาติ การยึดคนเป็นศูนย์กลางแห่งพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพ และสุขภาวะที่ดีแก่เยาวชนไทย การพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีสมบุนันในทุกด้าน มีระเบียบ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ มีความคิดริเริ่มที่สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรม อันจะเป็นการพัฒนาตัวของบุคคลในแต่ละช่วงวัย เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมแห่งผู้สูงอายุต่อไป³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือ กระบวนการ และวิธีการที่ตัวอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นหลักในการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในอนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะแวดล้อมไปด้วยข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน และก้าวได้อย่างเท่าทัน ท่วงถึง และถูกต้อง⁴ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 ที่มีเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีในการดำรงชีวิตปัจจุบัน โดยได้รับการดูแลเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย เด็กทุกคนในประเทศต้องมีหลักประกันในด้านความ

²“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560”, (6 เมษายน 2560), **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 14.

³สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 -2564**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2566, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 14.

ปลอดภัย ตลอดเกิดความคุ้มครองจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหาอย่างเท่าเทียม⁵

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาที่ในยุคปัจจุบันครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีหน้าที่หลักในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาให้ผู้เรียนให้เกิดความรู้ ทักษะ และมีความสามารถ มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะประกอบขึ้นให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และเป็นคนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่การที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาจะสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดได้นั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยและสถานการณ์จากหลากหลายประการ แต่ตัวแปรที่สำคัญที่สุดก็คือความพร้อมในการพัฒนาของตัวผู้เรียนเอง เพราะความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีได้ไม่เท่ากัน จะเห็นได้ว่าความพร้อมดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญว่า การสร้างการเรียนรู้จะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นสักเท่าใด จึงเป็นคำตอบได้ว่าการสร้างการเรียนรู้จึงแตกต่างจากการจัดการเรียน การสอน เพราะการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นเพียงแค่การให้ข้อมูลตามขอบข่ายของเนื้อหาที่กำหนดเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้จะเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของตนเองได้อย่างรอบด้าน ซึ่งในปัจจุบันผู้เรียนแต่ละชั้นเรียนมีจำนวนมากและมีความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ดังนั้น ครูในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค วิธีการ และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามธรรมชาติของผู้เรียน แต่ละช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม⁶

การดูแลช่วยเหลือเป็นเรื่องที่สำคัญของเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันอย่างมากที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมในสังคมที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้มีเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีตเป็นอย่างมาก ซึ่งหน่วยงานที่อยู่ใกล้กับนักเรียนมากที่สุดก็คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องดำเนินการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีระบบ และมีกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีหลักฐานในด้านปฏิบัติงาน มีรูปแบบ เทคนิค และวิธีการโดยจะต้องศึกษา

⁵สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546. (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), 22.

⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 6.

และเข้าใจปัญหา ทราบสาเหตุที่แท้จริงที่เกิดขึ้น และร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไข โดยใช้กระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวนำในการดำเนินงานการ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนา ส่งผลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ มีทั้งคุณธรรมและจริยธรรม มีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งครูที่ปรึกษาจะเป็นบุคคลหลักในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างทั่วถึงและใกล้ชิด รวมถึงมีการพัฒนาใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการดำเนินงาน อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน และเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์แห่งความสำเร็จ⁷ สอดคล้องกับหน่วยงานศึกษานิเทศก์ ที่เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว โดยได้จัดทำนโยบายการศึกษาและทำการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุไว้ในวิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนทุกคน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ⁸

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้กำหนดไว้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ประการหนึ่งที่เป็นตัวแปรสำคัญ ก็คือการส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน ผู้เรียนจะเป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของหลักสูตรได้นั้น การสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการดูแลป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียน ซึ่งสมรรถนะสำคัญที่หลักสูตรต้องการให้เกิด ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งความสำคัญด้านสมรรถนะข้างต้น สมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ยังเป็นปัญหาที่ผู้เรียนในปัจจุบันยังขาดและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการให้เกิด

⁷หน่วยงานศึกษานิเทศก์, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างกรมสามัญศึกษา, (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2555), 21-26.

⁸กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553), 4.

กับผู้เรียน คือ การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การซื่อสัตย์สุจริต การมีวินัย การใฝ่เรียนรู้ การอยู่อย่างพอเพียง การมุ่งมั่นในการทำงาน การรักความเป็นไทย และการมีจิตสาธารณะ ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนากระบวนการดังกล่าวเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อทำการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้ใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นของเด็กและเยาวชน อันส่งผลนำไปสู่ความเดือดร้อนของครอบครัว ความไม่สงบสุขของสังคม และการพัฒนาไปสู่ความไม่มั่นคงของมนุษย์ได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงามในการดำรงชีวิต ในอนาคต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

ปัญหาของการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารรายงานบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน รายงานสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียน และรายงานการประชุมผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ซึ่งสังเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง พบปัญหาดังนี้

1. จากรายงานบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ปีการศึกษา 2565 พบประเด็นปัญหา ดังนี้

พฤติกรรมของนักเรียนพบปัญหาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมการติดเกมออนไลน์ ชอบความรุนแรง สนใจการเรียนลดลง การเข้าเรียนสาย การขาดเรียนเป็นประจำ ประพฤติตนผิดระเบียบของโรงเรียนอยู่เสมอ พุดจก้าวร้าย มีพฤติกรรมในทางก้าวร้าว มั่วสุม การคบเพื่อนต่างเพศ ชู้สาว และการลักขโมยในสถานศึกษา หรือการไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งปัญหาด้านพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียนต้องได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วยิ่งขึ้น⁹

2. จากเอกสารรายงานสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ปีการศึกษา 2565 พบประเด็นปัญหา ดังนี้

2.1 ความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองในการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งในนักเรียนบางรายไม่พบผู้ปกครองในขณะที่ครูไปเยี่ยมบ้าน ส่งผลให้การสื่อสารระหว่างครูที่ปรึกษาและ

⁹โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, “รายงานบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน, ปีการศึกษา 2565,” 16 ตุลาคม 2565.

ผู้ปกครองได้ข้อมูลในการเยี่ยมบ้านไม่ชัดเจนสมบูรณ์ ส่งผลให้ไม่ทราบพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างอยู่ที่บ้านกับโรงเรียน ตลอดจนข้อมูลด้านสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของนักเรียนและผู้ปกครอง

2.2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การได้มาซึ่งข้อมูลในส่วนของนักเรียนและผู้ปกครองนั้น นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลไม่เป็นไปตามสภาพจริงเท่าที่ควร ส่งผลให้ผลในการวิเคราะห์ข้อมูลคลาดเคลื่อน ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร¹⁰

3. จากเอกสารรายงานการประชุมผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ปีการศึกษา 2565 พบประเด็นปัญหา ดังนี้

ผู้ปกครองบางส่วนในแต่ละระดับชั้นให้ความสำคัญในการประชุมน้อย ไม่มาประชุมตามวันและเวลาดำหนด โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควร ส่งผลให้ให้ผู้ปกครองไม่ทราบข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ทั้งผลการเรียน ความประพฤติของนักเรียนระหว่างอยู่ที่โรงเรียนและความประพฤติของนักเรียนระหว่างอยู่ที่บ้าน จึงทำให้ประสบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน¹¹

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมให้การดูแลช่วยเหลือ การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนมีชีวิตที่ดีขึ้นอย่างรอบด้าน ตลอดจนมีแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น สามารถให้ความมั่นใจความน่าเชื่อถือต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกคนได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

¹⁰ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, “รายงานสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียน, ปีการศึกษา 2565,” 15 สิงหาคม 2565.

¹¹ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, “รายงานการประชุมผู้ปกครองนักเรียน, ปีการศึกษา 2565,” 29 มิถุนายน 2565.

ข้อคำถามของงานวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามของงานวิจัย ดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เป็นอย่างไร

สมมติฐานของงานวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เป็นพหุแนวทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (system approach) ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์ก และออนสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นขอบข่ายของการวิจัย โดยมีปัจจัยนำเข้า (Inputs) มีกระบวนการ (Transformation process) และผลผลิต (Outputs) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก (External environment) และการใช้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาซึ่งในระบบการจัดการศึกษานั้น ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการในส่วนกระบวนการ (Transformation process) ได้แก่ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและในส่วนของผลผลิต (Outputs) ได้แก่ ปริมาณนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาตลง นักเรียนมีพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนมีพฤติกรรมตามคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น¹²

การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้ สำนักพัฒนาสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต ให้ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญจึงมีผลต่อการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมและพัฒนา 2) ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็น

¹²Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration; Concepts and Practices**, 7th ed. (California: SAGE Publications, 2022), 23-26.

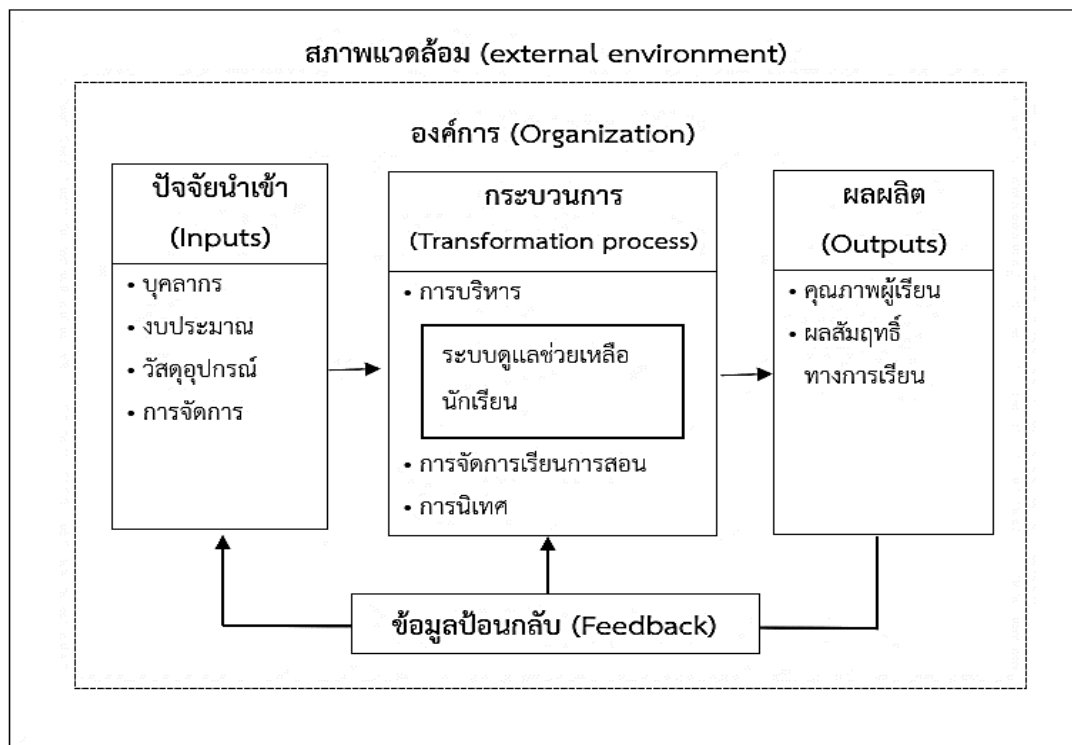
บุคลากรของโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน¹³ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้ 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ประจำชั้น บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนา เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านอารมณ์ จิตใจ ร่างกาย สังคมและสติปัญญา¹⁴ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อ¹⁵ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและหลักการดังกล่าวข้างต้นกำหนดเป็นขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

¹³สำนักพัฒนาสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต, **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-6)**, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=26>

¹⁴สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, **แนวทางการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2559), 4.

¹⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 14.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration; Concepts and Practices**, 7th ed. (California: SAGE Publications, 2022), 25.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 14.

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ขอบเขตการวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ดังแผนภูมิที่ 2

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 14.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มุ่งเน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะชีวิต และมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการศึกษาและมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 75 ถนนราษฎร์ร่วมใจ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง” ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี วรรณกรรม แนวความคิดนักการศึกษาและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา คู่มือ เอกสารวิชาการ วารสาร เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วนำมาจัดระบบการนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย (1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง และ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นวิธีการหนึ่งในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบของการศึกษาและการดูแลนักเรียน ที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง มีขั้นตอน มีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหลักในการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการประสานงานอย่างมีส่วนร่วมของบุคคลและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดแนวทางและนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการใช้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลนักเรียน กับสถานศึกษา ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนา เกิดการพิทักษ์คุ้มครองนักเรียนอย่างรอบด้านด้วยเครื่องมือ วิธีการ และกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม และทันสมัย อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในทุกด้านในหลายแขนง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดี เป็นคนดีและมีความสุข และเกิดปลอดภัยในการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน¹⁶ ทั้งนี้ ยังเล็งเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่จะเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในอนาคต ด้วยข้อมูลได้อย่างเท่าทันทั่วถึง ถูกต้อง และเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน

¹⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564.** (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2564), 1.

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการพัฒนามาจากการจัดบริการให้การแนะแนวนักเรียนของโรงเรียน ดังนั้น ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเกี่ยวข้องกับการแนะแนวโดยมีองค์กร หน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายไว้ ดังนี้

คัมโบลท์ (Kruboltz) กล่าวว่า การแนะแนว เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งผู้แนะแนวที่ผ่านการฝึกและอบรม รวมทั้งผ่านการศึกษากลับมาเป็นการแนะแนวมาเป็นอย่างดี จะมีจุดมุ่งหมายปลายทางที่จะช่วยเหลือ ให้ผู้ที่ประสบปัญหาปัญหาได้มีโอกาสเผชิญกับสภาพความเป็นจริง และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁷

กู๊ด (Good) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมให้แต่ละบุคคลมีความสามารถที่จะเข้าใจตนเอง และโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี¹⁸

มิลเลอร์ (Miller) กล่าวว่า การแนะแนว เป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้บุคคลสามารถตัดสินใจ และวางแผนการเกี่ยวกับอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสม¹⁹

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบที่มีขั้นตอน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งทางภายในและภายนอกสถานศึกษา มีวิธีการและเครื่องมือที่ได้มาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณภาพทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ผ่านกระบวนการศึกษาและมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการส่งต่อ²⁰

¹⁷J.D. Krumboltz, **Guidance and Counseling**, (New York: Holt, Reinhart, and Winston, 1970), 365.

¹⁸Carter V. Good, **Dictionary of Education**, 3rd ed. (New York: McGraw – Hill Book company, 1973), 270.

¹⁹Carroll H. Miller, **Foundations of Guidance**, (New York: Harper and row Publishers, 1976), 13.

²⁰กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต, **คู่มือการดำเนินงานโครงการ 1 โรงเรียน 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน**, (กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556), 11.

สำนักวิชาการและมาตรฐาน ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ถูกต้อง โดยมี ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักในการดำเนินการ และมีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษา หรือบุคคลภายนอกอย่างทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากโรงเรียนการดูแลช่วยเหลือ หมายรวมถึง การส่งเสริมและพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีเครื่องมือวิธีและการสำหรับครู บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง²¹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี²²

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือว่าเป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมี ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นและครูแนะแนวเป็นบุคลากรหลัก และให้ความหมายของการดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม กาะพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ที่ในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสุขภาพทางใจที่ดี²³

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็น คนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์²⁴

²¹สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, **แนวทางการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2559), 12-17.

²²กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 14.

²³หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการสร้างระบบดูแล สุขภาวะทางใจของนักเรียนและครู** (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559), 7.

²⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 8.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน กล่าวว่า การช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง²⁵

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มุ่งเน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีทักษะชีวิต และมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการศึกษาและมีกิจกรรมที่สำคัญ

วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เสนอวัตถุประสงค์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อเป็นการวางกรอบในการดำเนินงานให้อยู่ในขอบเขตที่ต้องการ ไว้เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
2. เพื่อให้สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเอกสารหลักฐาน และสามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้²⁶

²⁵ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/archives/239558>

²⁶หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, คู่มือแนวทางการสร้างระบบดูแลสุภาพะทางใจของนักเรียนและครู (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559), 7.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้²⁷

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อสนับสนุนให้ครูที่ประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา²⁸

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต ได้เสนอวัตถุประสงค์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมีระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
4. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ตรงตามสภาพปัญหาและส่งต่ออย่างมีระบบ
5. เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์²⁹

²⁷สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 7.

²⁸สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2559), 4.

จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ ส่งเสริมโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานร่วมกัน และส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ตรงตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งต่ออย่างมีระบบ

หลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานมีระบบและกระบวนการ ซึ่งมีผู้ให้หลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและแนวคิดของผู้บริหารและครู อาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนา นักเรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. มีระบบการทำงานที่สร้างความมั่นใจได้ว่านักเรียนทุกคนจะมีครู อาจารย์ อย่างน้อยหนึ่งคนคอยดูแลและช่วยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ครู อาจารย์ มีความใกล้ชิดกับผู้ปกครอง อันส่งผลให้บ้าน โรงเรียน และชุมชน มีการประสานร่วมกัน เกิดเป็นเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการส่งต่อ และรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนในรูปแบบสหวิทยาการ³⁰

²⁹สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6)**, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=22>

³⁰สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)**, เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=26>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้มีคุณภาพประกอบด้วย การดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้อง กำหนดขั้นตอน การทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและบันทึก การทำงานเป็นปัจจุบัน

2. การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการ วิธีการและ บันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

3. การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมิน หรือ ผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

4. การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางานซึ่งอาจจะแก้ไข พัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจร คุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน³¹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น กระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนขั้นตอนชัดเจนในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยยึดหลักการ มีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมพัฒนาร่วมแก้ปัญหาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้เป็นระบบที่มุ่งวางพื้นฐานและแนวทางการ ดำเนินการในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มุ่งไปสู่ความรับผิดชอบต่อในการดูแลพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม (Educating the Whole Child)

2. การวางระบบในการสร้างความเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนมีครูหรืออาจารย์ที่จะดูแลทุกอย่าง ใกล้เคียง โดยมีการประสานการดำเนินงานทุกส่วนทั้งโรงเรียน

3. การสนับสนุนให้ครูได้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลทางบ้าน โรงเรียน และชุมชนเกิดความร่วมมือกัน

4. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือ เผื่อระวัง และดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนบุตรหลาน

³¹สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, การประชุมปฏิบัติการพัฒนาความเข้มแข็งระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ภูมิภาค หลักสูตรผู้บริหารศึกษา (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2550), 9.

5. การสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อ และรับช่วงการแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมนักเรียน ในรูปแบบสหวิทยาการและสหวิชาชีพ³²

จากหลักการข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มี แบบแผนขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่าง บุคคล โดยวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหาร และครูวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจ สนับสนุนและประสานความสัมพันธ์ ตลอดจนส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ

ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต ได้ให้ความสำคัญว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี ความสำคัญ คือ เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน เป็นระบบ มีการประสานความร่วมมือของ ผู้เกี่ยวข้องในทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน รวมทั้งมีกิจกรรม วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ทว่าใช้ เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันไป เนื่องด้วยแต่ละคนมีความแตกต่างเป็นของตน ดังนั้น จึงต้องยึด นักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือ การส่งเสริม

2. ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมแรง ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงาน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครอง หรือชุมชน³³

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึง คุณค่าและความสำคัญของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการดูแลแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และได้รับความ ช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ถูกวิธีและทันเวลา ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนเป็น รายบุคคล

³²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 8.

³³สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6), เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=26>

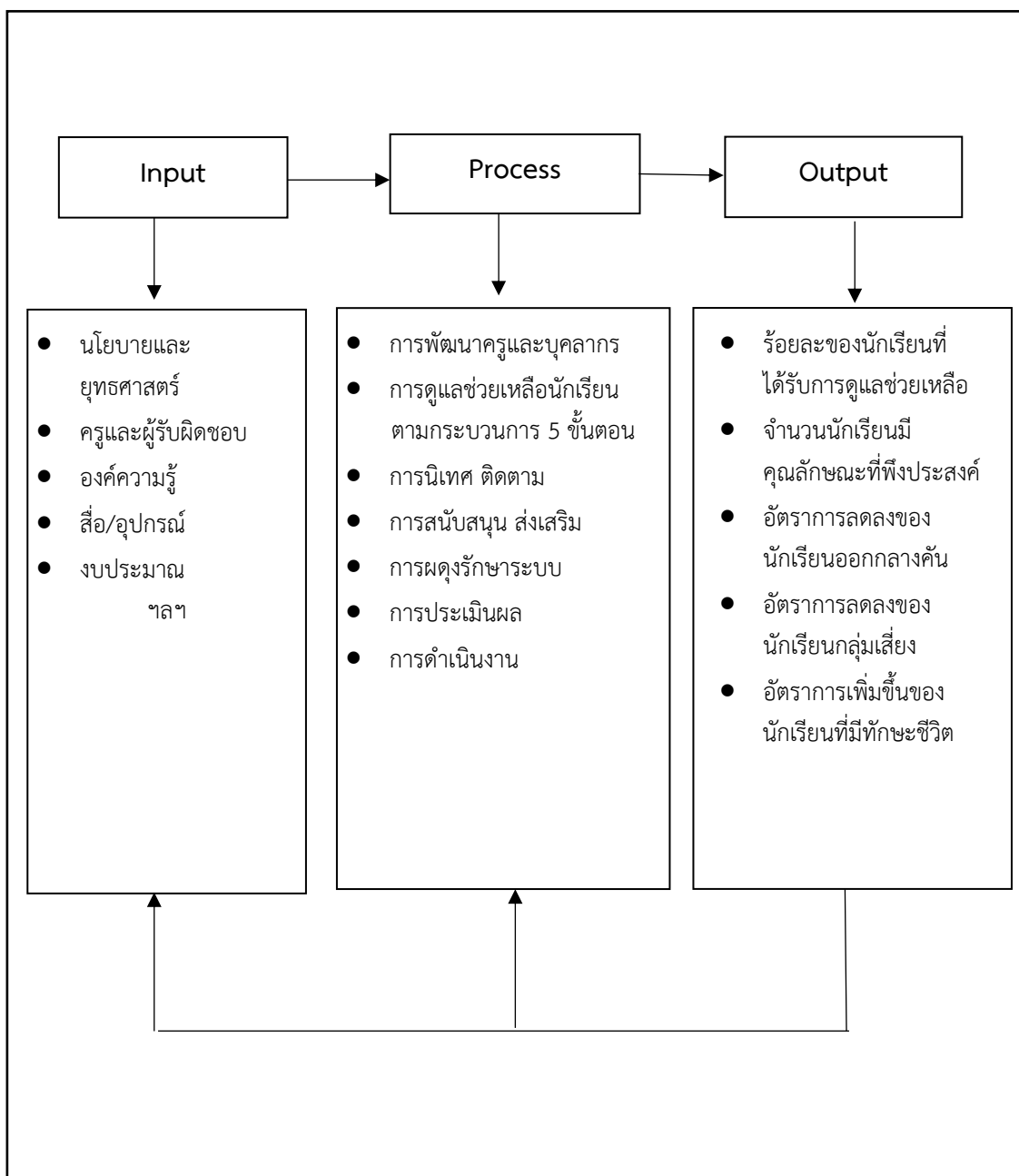
2. เป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาการออกกลางคัน แต่จะช่วยประคับประคองให้ผู้เรียนอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร
3. สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าผู้เรียนแต่ละสถานภาพจะได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน
4. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างอบอุ่นด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด
5. ผู้เรียนรักโรงเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีทักษะชีวิต สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาความเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรมมีเป้าหมายในชีวิตและมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค
7. มีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อให้เกิดระบบงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง³⁴

จากความสำคัญข้างต้นสรุปได้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและชัดเจน มีการประสานผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา มีวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการดูแล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลเกิดสัมพันธภาพที่ดี อันก่อให้เกิดระบบงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง

แนวคิดเชิงระบบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด และมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังแผนภูมิที่ 3

³⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 9.

แผนภูมิที่ 3 กรอบแนวคิดเชิงระบบ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 10.

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากครูและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการและขั้นตอน จำนวน 3 คณะ ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)

คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนนี้เป็นประธาน กรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้าระดับ หัวหน้างานแผนงาน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และหัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) มีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1.1 ส่งเสริมสนับสนุน การขับเคลื่อนและผดุงรักษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 สร้างขวัญกำลังใจ และพัฒนาบุคลากร

1.3 เป็นผู้นำในการฝึกฝน บูรณาการภารกิจโดยรวมของสถานศึกษา

1.4 ประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้ทีมประสาน ทีมทำ และเครือข่ายการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน

1.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

2. คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ)

คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ) ประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้นเป็นประธาน กรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ รองหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนและครูแนะแนว เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ) มีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและดำเนินการประชุมชี้แจง

2.2 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น

2.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 ประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.5 ดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอน และกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน)

คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการที่ผู้บริหารมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งและหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้าระดับทุก

ระดับ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานอนามัยครูพยาบาลและหัวหน้างานแนะแนวเป็น กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) มีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3.1 ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.3 จัดทำเครื่องมือ สื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาดำเนินงาน และรับผิดชอบในการชี้แจง สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

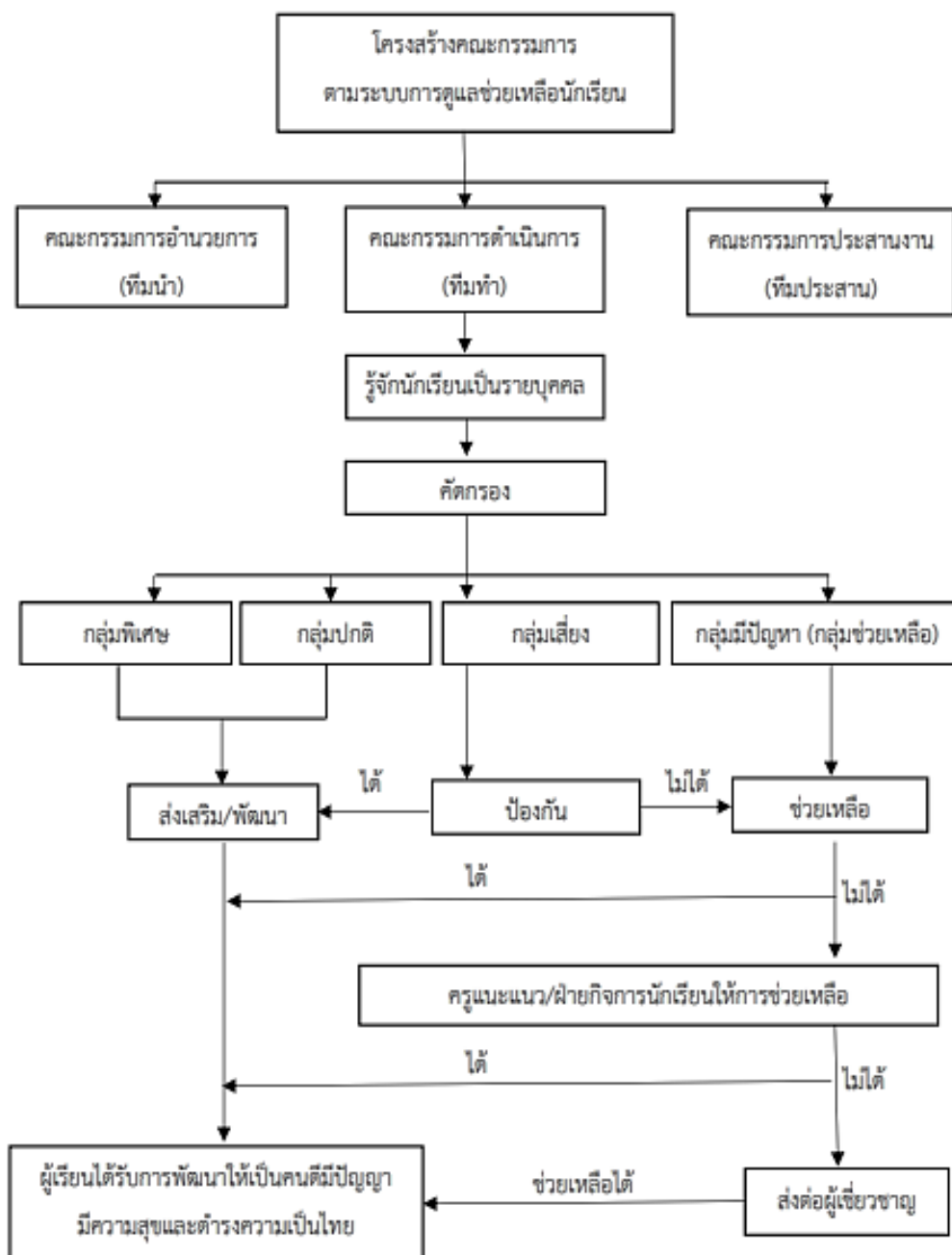
3.4 จัดการประชุมคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อแสวงหาแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.5 สรุปรายงานผลการดำเนินงานและดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ³⁵

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากครูและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการและขั้นตอน จำนวน 3 คณะ ดังแผนภูมิที่ 4

³⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 12.

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างการดำเนินงานของคณะกรรมการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน,
 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 13.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละส่วนจะมีบทบาท ดังต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ในฐานะผู้นำสูงสุดในสถานศึกษามีบทบาทและแนวทางดำเนินงาน บริหารจัดการให้มีระบบ การดูแลที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงาน บุคคลภายนอก และภาคีที่เกี่ยวข้องตลอดจนดูแลและกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

บทบาทหน้าที่ของครู

ในฐานะครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ครูยังเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน สามารถสังเกตผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำปรึกษา ตลอดจนสามารถสนับสนุนให้ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนกับโรงเรียนเป็นไปในทิศทางเชิงบวก เกิดทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน มีความไว้วางใจ เชื่อใจในการให้ ความร่วมมือการแก้ไขปัญหา

บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

เป็นบุคคลที่เป็นตัวแปรสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน บทบาทในระบบคือการให้ ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา การเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการสานสัมพันธ์ระหว่างตนเองและ สถานศึกษา³⁶

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ซึ่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่าย

³⁶สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547), 15-17.

การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุน ช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สามารถดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตามประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตาม ประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครองเครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจ ในการดำเนินงาน ครู จะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเป็นรายบุคคลจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือ ส่งต่อ นักเรียน รายงานผลนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุน ให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนเป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน

อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรัก ความเข้าใจ สนับสนุน ให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน และให้ความอบอุ่น

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยบุคคล องค์กรต่าง ๆ ทั้งจาก ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นอย่างมีคุณภาพ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความถนัด ติดตามผล สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนา และขยายผลการดำเนินงาน ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงาน และการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควร ประสานความร่วมมือ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรืออำเภอ โรงพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งมีความสามารถ ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี

การดำเนินงานตามกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้อธิบายกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1) **การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน มีการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงมีเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นให้มีความเข้าใจในตัวของนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาของนักเรียนมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน อันเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

2) **การคัดกรองนักเรียน** การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน แล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามแต่กรณี

3) **การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน** การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นักเรียนในกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ตามที่โรงเรียนหรือสังคมคาดหวังต่อไป

4) **การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา** ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน จึงเป็นงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

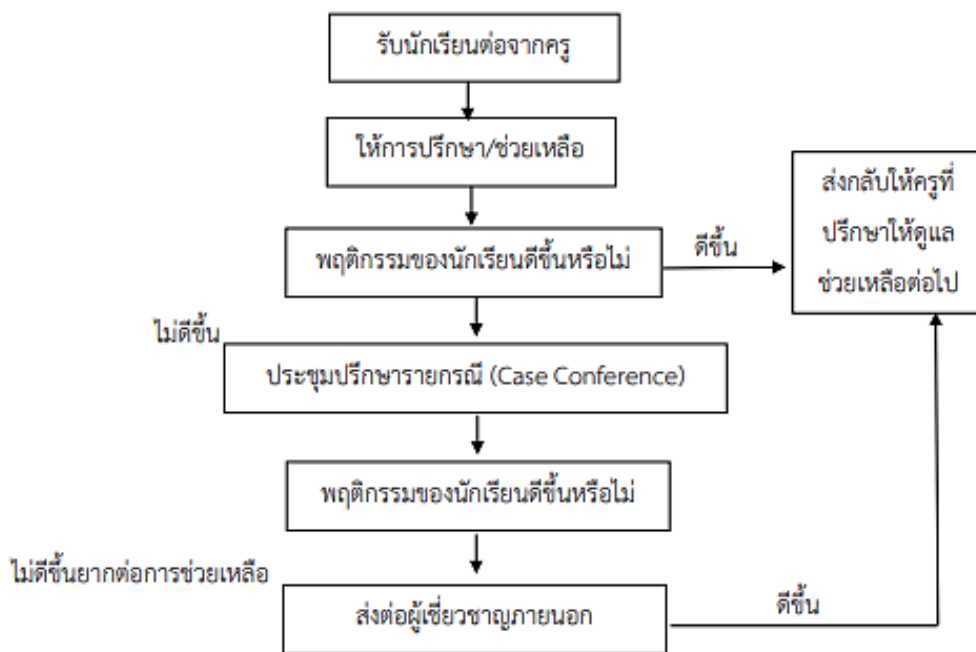
5) **การส่งต่อ** ในการช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนนั้น บางกรณีอาจมีปัญหที่ยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนกลับมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือกลายเป็นปัญหาที่ใหญ่จนยากต่อการแก้ไข้ในอนาคต ซึ่งการส่งต่อ แบ่งเป็ 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก³⁷

³⁷หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการสร้างระบบดูแลสภาวะทางใจของนักเรียนและครู**, (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559), 13-21.

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กำหนดกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 4) การป้องกัน และแก้ไขปัญหา
- 5) การส่งต่อ

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง

ที่มา : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6), เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=26>

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อธิบาย กระบวนการ และขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยความหลากหลายของนักเรียนและนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครู อาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้มาจากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไข ปัญหานักเรียนนั้น จะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

1. **กลุ่มปกติ** คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา
2. **กลุ่มเสี่ยง** คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงนี้ เป็นไปตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณีไป
3. **กลุ่มมีปัญหา** คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหานี้ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วนต่อไป
4. **กลุ่มพิเศษ** คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านอย่างเป็นที่ประจักษ์เด่นชัด เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันและภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งทางโรงเรียนต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นขีดสุด

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียน หรือชุมชนคาดหวังต่อไปการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม
2. การเยี่ยมบ้าน
3. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)
4. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหานั้น ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือได้ทันเวลา ทั้งการป้องกันและการแก้ไข ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลย การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ

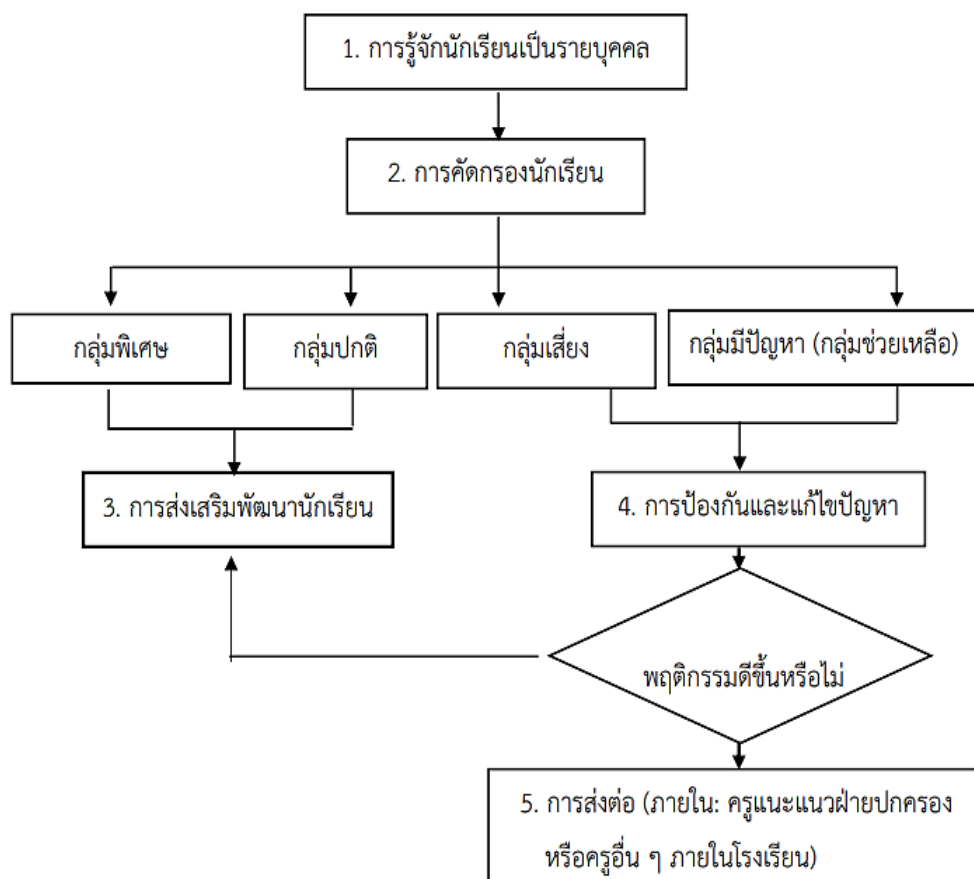
1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. การส่งต่อ

กรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือนั้น นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการ ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อดำเนินการให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือได้อย่าง ถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่ง ปัญหาและความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น ส่งผลให้ลูกกลายมาเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนนี้ เป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายกิจการนักเรียน เป็นต้น

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียน จะเป็นการแก้ปัญหา ที่ยากต่อการช่วยเหลือ³⁸ ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 กระบวนการดำเนินงานและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 17.

ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

³⁸สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559), 14-17.

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข
5. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์³⁹

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข⁴⁰

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งกำหนดประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรม จริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจัง ด้วยความเสียสละเอาใจใส่

³⁹กรมสุขภาพจิต กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้น 1 - ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6)**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2551), 3.

⁴⁰หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, **คู่มือแนวทางการสร้างระบบดูแลสุภาพะทางใจของนักเรียนและครู** (กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559), 9.

6. หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

7. เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน

8. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน⁴¹

จากประโยชน์ข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การที่นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา เกิดสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครองกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี รวมถึงการที่นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ เรียนรู้อย่างมีความสุข และมีมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เป็นสถานศึกษาของรัฐที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 75 ถนนราษฎร์ร่วมใจ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เป็นโรงเรียนประจำอำเภอบ้านโป่ง ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2460 แต่เนื่องด้วยโรงเรียนอยู่ห่างไกลจากชุมชนจึงล้มเลิกไป ต่อมาในปี พุทธศักราช 2471 นายอำเภอบ้านโป่งได้ก่อตั้ง “โรงเรียนสาครศึกษา” ขึ้นบนที่ดินทำงานสุขาภิบาล เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในอำเภอบ้านโป่ง แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวคับแคบ จึงมีแนวคิดในการสร้างโรงเรียนแห่งใหม่ขึ้น ในราวปี พุทธศักราช 2478 ซึ่งในสมัยนั้น ขุนบำรุงรัตนบุรี นายอำเภอบ้านโป่ง ได้ขอความร่วมมือจาก ขุนพรหมดำรงศึกษากร ได้ดำเนินการปลูกสร้างโรงเรียนบนที่ดินเดิมของโรงเรียนนินภูมิแล้วเสร็จเมื่อพุทธศักราช 2479 และเปิดใช้เป็นสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม พุทธศักราช 2480 ให้ชื่อว่า “โรงเรียนประจำอำเภอบ้านโป่ง” ต่อมาในปีพุทธศักราช 2515 พลเอกพระยาพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ได้ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดอาคารเรียน ซึ่งในปีเดียวกันนั้นโรงเรียนก็

⁴¹สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2559), 17.

ได้รับอนุมัติให้เปิดชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนรัตนราชกู่ บำรุง” จนถึงปัจจุบัน

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน

- ตราประจำโรงเรียน** : ตราประจำโรงเรียน เป็นรูปเพชร ล้อมด้วยวงแหวน 2 ชั้น ได้รูปเพชรมีคำ
ว่า ปณญา นรานัน รตนัน และโรงเรียนรัตนราชกู่บำรุง
- ชื่ออังกฤษ** : Ratanaratbumrung School
- อักษรย่อ** : ร.ร. / R.R.
- ประเภท** : โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
- สถาปนา** : 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2460
- เพลง** : มาร์ชโรงเรียนรัตนราชกู่บำรุง
- สังกัดการศึกษา** : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- เว็บไซต์** : www.rr.ac.th
- คติพจน์** : รู้หน้าที่ มีวินัย ใจเป็นธรรม สร้างกรรมดี
- คติธรรม** : ปณญา นรานัน รตนัน
- สีประจำโรงเรียน** : สีฟ้า สีน้ำเงิน
- พระพุทธรูปประจำโรงเรียน** : พระพุทธศากยมุนีรัตนทศพลญาณ
- ดอกไม้ประจำโรงเรียน** : ดอกแก้ว

กรอบการดำเนินงานของโรงเรียน

วิสัยทัศน์(Visions)

พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 มีความรู้คู่คุณธรรม ด้วยระบบคุณภาพ บนพื้นฐานความพอเพียง

พันธกิจ(Missions)

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานสากล
2. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เป็นพลเมืองที่ดี มีความเป็นไทย และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม
3. ส่งเสริมผู้เรียนให้มึงานทำและมีอาชีพ
4. พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)
5. พัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ
6. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
7. พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียน
8. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ (Strategies)

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคูณภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากร

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคูณภาพหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปราณี เตยอ่อน ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)” ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อ และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) มีแนวทาง เช่น ด้านการส่งต่อนักเรียนโรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อการส่งต่อนักเรียนและ

ชี้แจงให้กับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน ครูประจำชั้นควรศึกษาค้นคว้าแบบคัดกรองนักเรียน และโรงเรียนต้องพัฒนาโปรแกรมการประเมินพฤติกรรมนักเรียนให้มีความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรติดตามการย้ายเข้าย้ายออกของนักเรียนสม่ำเสมอ และทำสำเนาหลักฐานข้อมูลนักเรียนไว้ ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา และควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนให้มากขึ้น⁴²

พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31” ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 การจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน⁴³

ชุติมา ถาวรแก้ว ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี)” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คุณภาพชีวิตนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสัมพันธภาพสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านจิตใจและด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

⁴²ปรานี เตยอ่อน, “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว สาครกิจโกศล” (งานค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), 74-76.

⁴³พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์และคณะ, “การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31,” **วารสารวิจัยและพัฒนาโดย อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์** ปีที่ 10, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2558), 191.

และการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁴⁴

อดิศร แย่งคุณเชาว์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11” ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การป้องกันและแก้ไขปัญหา การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน⁴⁵

สมชาย อังสุโชติเมธี ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจำกัดด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคลองลานวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ได้แก่ โรงเรียนต้องขอความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาในการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้ความเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักเรียน โรงเรียนควรตั้งทีมประสานงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคัดเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม

⁴⁴ชูติมา ถาวรแก้ว, “การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี)” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2559), 3.

⁴⁵อดิศร แย่งคุณเชาว์, “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559), 3.

ทุกครั้ง เพื่อนำไปพัฒนาในครั้งต่อไปและโรงเรียนควรส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้กับฝ่ายที่รับผิดชอบ
ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ดำเนินการช่วยเหลืออย่างมีขั้นตอนและคอยติดตามอยู่เสมอ⁴⁶

สุธิตา พงษ์สวัสดิ์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี” ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐาน
คิดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ
การป้องกันและแก้ไขปัญหาการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีมีแนวทาง อาทิเช่น (1) ด้านการ
ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและ
การพัฒนาปรับปรุงตนเอง (2) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไข
ปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนกลุ่มมีปัญหา (3) ด้านการส่งต่อ โรงเรียนควรมีการ
ชี้แจงให้กับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน เป็นต้น⁴⁷

ธนิตา ศุภรสุคนธ์ ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ผลการวิจัยพบว่า
1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง)
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก
โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานคิดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้าน
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ไข
ปัญหานักเรียนตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่ม
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติต่อการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า

⁴⁶สมชาย อังสุโชติเมธี, “การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41” **วารสารครู
ศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร** ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-ธันวาคม 256
จ), 67.

⁴⁷สุธิตา พงษ์สวัสดิ์, “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่อง
บุรี” (สารนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2561), จ.

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและด้านการส่งต่อมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน⁴⁸

สริน อมรสันต์สุขศรี ได้ทำการวิจัย เรื่อง “ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10” ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา, การป้องกัน/ช่วยเหลือ, การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁴⁹

ฤทธิชัย ภู่อ่างค์ ได้ทำศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน⁵⁰

⁴⁸ธนิดา ศุภรสุคนธ์, “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง)” (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2562), ง.

⁴⁹สริน อมรสันต์สุขศรี, “ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10,” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** ปีที่ 10 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562), 593.

⁵⁰ฤทธิชัย ภู่อ่างค์, “การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3,” **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** ปีที่ 8 (ฉบับที่ 32 กรกฎาคม - กันยายน, 2563), 13.

ฐานวัฒน์ อัญภัทรอริยกุล ได้ทำการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33” ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 มีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการคัด กรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 2) การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 มีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การทำงานเป็นทีม และการนิเทศ ติดตามและประเมินผล และ 3) ปัจจัยการบริหารจัดการทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม และการนิเทศ ติดตามและประเมินผลสามารถทำนายหรือส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมได้ร้อยละ 43.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁵¹

ขวัญเนตร มุลทองจาด ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี” ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ และการคัดกรองนักเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี มี 5 แนวทาง เช่น (1) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น (2) ควรสร้างแบบประเมินนักเรียนให้มีความหลากหลายใช้โปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียนมาใช้ในการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (3) ควรสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมที่จะสามารถพัฒนาความรู้ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) ควรจัดการอบรมครูเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

⁵¹ฐานวัฒน์ อัญภัทรอริยกุล, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2563), 79.

เพื่อสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น (5) ควรมีการชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบถึงถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน⁵²

ชนกมณัฐ แสงสี ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.405$) 2) สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่มีค่าสูงที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการคัดกรอง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่มีค่าสูงที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.119$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.119$) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.112$) ด้านการส่งต่อ ($PNI_{\text{modified}} = 0.112$) และด้านความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.096$) และ 3) แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.836$) โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน 4) ด้านการส่งต่อ และ 5) ด้านความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล⁵³

สุชาดา คำขาว ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า 1.ศึกษาองค์ประกอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์พบว่า จากการสัมภาษณ์เพื่อทราบองค์ประกอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มี 5 องค์ประกอบ 1) ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3)

⁵²ขวัญเนตร มูลทองจาด, “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี” (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564), ง.

⁵³ชนกมณัฐ แสงสี, “แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา” วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 6 (ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2564), 12.

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ 2. ศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและสภาพปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 5 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัดพบว่าตัวชี้วัดโดยรวมมีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด⁵⁴

งานวิจัยในต่างประเทศ

กู๊ดแมน (Goodman) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากผู้ปกครอง ครู เพื่อน เยาวชน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ ไม่สุข อยู่ไม่นิ่ง พวกซึมเศร้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ มีความกลัวสิ่งของหรือสัตว์ เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชนทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชน⁵⁵

สมิธ (Smith) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลของครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า กิจกรรมสำหรับการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานของนักเรียน 2) การตอบสนอง

⁵⁴สุชาดา คำขาว, “แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์” วารสาร มจร อุบลราชธานี ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565), 1321-1322.

⁵⁵Goodman, Robert, and others. “Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples,” *Dissertation Abstracts International* 65,10 (October, 2003): 1178 – A

นักเรียนเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ 3) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสนทนา 4) แสดงทัศนคติที่ดีและมองโลกในแง่ดี และ5) การให้เกียรติ ความสนใจในมุมมองของนักเรียน⁵⁶

กันเดอร์สัน (Gunderson) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้การประชุมสร้างสรรค์ในโรงเรียน ซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวในการศึกษาแก้ปัญหาเด็กนักเรียนหนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย กลุ่มเสียงต่ำ กลุ่มเสียงปานกลางและกลุ่มเสียงสูง โดยกลุ่มเสียงต่ำเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนบ้าง และกลุ่มเสียงสูงนักเรียนเคยได้รับการลงโทษจากโรงเรียนอย่างรุนแรงในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะกันเอง ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานักเรียนหนีเรียน ผู้ปกครองได้รวมพลังที่จะสร้างสรรค์ครอบครัว และได้ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน โรงเรียนได้ให้อาสาครอบครัวต่าง ๆ เสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์อันจะนำไปสู่ข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทางโรงเรียนต่อไป กระบวนการประชุมผู้ปกครองซึ่งเป็นกระบวนการที่เรียบง่าย ผลการดำเนินการเป็นพลวัต มีผลทางบวกต่อนักเรียน ครอบครัวและทางโรงเรียนยังมีผลสำคัญต่อการมาโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพดีกว่ารูปแบบการแก้ปัญหานักเรียนในปัจจุบัน⁵⁷

⁵⁶J. R Smith, Student perceptions of teacher care: Experiences and voices of recent high school graduates DOCTOR OF PHILOSOPHY, (Iowa State University, 2017), 7.

⁵⁷J.Gunderson, **Family group conference : An innovative approach to truancy in schools. A case study**, accessed August 22, 2023, available from <http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll/16id/77364>

สรุป

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เห็นได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มุ่งเน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะชีวิต และมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการศึกษาและมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิบัติงานอย่างมีระบบ และมีแบบแผนเป็นไปตามกระบวนการ ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไปอย่างยั่งยืน

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีบุคลากรของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุงเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงร่างงานวิจัย เสนอขอความเห็นชอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วเสนอต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากคณะศึกษาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดสร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งรับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในระเบียบวิธีวิจัย แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล

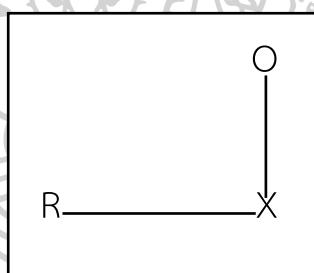
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำที่คณะกรรมการชี้แนะ และจัดพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study design) ซึ่งแสดงเป็นแผนแบบได้ ดังนี้

เมื่อ	R	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ตามโครงสร้างการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวนทั้งสิ้น 124 คน จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายงบประมาณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบุคคล รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 5 คน 2) หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน 3) หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 9 คน และ 4) ครู จำนวน 104 คน (ไม่รวมผู้วิจัย)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ตามโครงสร้างการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวนทั้งสิ้น 97 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ (Probability sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเปิดตารางประมาณขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)⁵⁸ แล้วเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่	ตำแหน่งบุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม
1	ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายงบประมาณ รองผู้อำนวยการฝ่าย บุคคล และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไป	5	4	1
2	หัวหน้าสายชั้น	6	5	1
3	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	9	7	2
4	ครู	104	81	3
รวม		124	97	7

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้มี 2 ตัวแปร คือ

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

⁵⁸Robert V. Krejcie and Daryle W.Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal for Education and Psychological Measurement* 3, no. November (1970), 508.

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาความหลากหลายของนักเรียนและนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่ โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา 2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี 3) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน 4) กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียน หรือชุมชนคาดหวังต่อไปการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียน

ต้องดำเนินการ คือ 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม 2) การเยี่ยมบ้าน 3) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) 4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.4 การป้องกันและแก้ปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความสนใจเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.5 การส่งต่อ หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบอบบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไขซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จัก นักเรียนนี้เป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณีการส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายกิจการนักเรียน เป็นต้น 2) การส่งต่อภายนอกครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายกิจการนักเรียนจะเป็นการแก้ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced choice)

ตอนที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยออกแบบเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert)⁵⁹ 5 ระดับ คือ โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ขั้นที่ 2 สร้างและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective

⁵⁹ Rensis Likert, **New Pattern of Management** (New York: McGraw – hill, 1961), 74.

Congruence : IOC) ซึ่งพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.5 – 1.00 โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.66 – 1.00 ดังปรากฏในภาคผนวก ข

ขั้นที่ 3 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับบุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 97 คน

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ออกแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามหลักการ องค์ประกอบของการสนทนากลุ่ม และวิธีการดำเนินการสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นการสนทนาจากเครื่องมือประเภทที่ 1 เพื่อนำมาใช้เป็นประเด็นในการสนทนา ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ขั้นที่ 3 กำหนดผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ไว้ทั้งสิ้น 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าสายชั้น 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 คน และ ครู 3 คน

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในเก็บข้อมูลการตอบแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมาแล้วรวบรวมพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และถือว่าเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อเสนอแนะการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็น

1.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

1.2 การวิเคราะห์ระดับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใด แสดงว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง อยู่ในระดับนั้นเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเลขคณิต ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best)⁶⁰ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.50–5.00 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.50–4.49 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 2.50–3.49 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 1.50–2.49 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 1.00–1.49 หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

⁶⁰ John W. Best, **Research in Education**, 4 ed. (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1981), 182.

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง และ 2) แนวทางการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ตามขอบข่ายงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบสนองแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยมีประชากร ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 124 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 97 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ/ฝ่ายงบประมาณ/ฝ่ายบุคคล/ฝ่ายบริหารทั่วไป หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบารุง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบารุง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน หัวหน้าสายชั้น จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 7 คน และครู จำนวน 81 คน รวมทั้งสิ้น 97 คน ส่งแบบสอบถามจำนวน 97 ฉบับ ได้รับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบารุง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบารุง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม 97 ฉบับ ในการวิเคราะห์พิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	36	37.11
หญิง	61	62.89
รวม	97	100.00
2. อายุ		
21 – 30 ปี	10	10.31
31 – 40 ปี	42	43.30
41 – 50 ปี	30	30.93
51 ปีขึ้นไป	15	15.46
รวม	97	100.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	52	53.61
ปริญญาโท	44	45.36
ปริญญาเอก	1	1.03
รวม	97	100.00
4. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน	4	4.12
หัวหน้าสายชั้น	5	5.15
หัวหน้ากลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	7	7.22
ครู	81	83.51
รวม	97	100.00

สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
1 - 10 ปี	43	44.33
11 - 20 ปี	38	39.18
21 - 30 ปี	11	11.34
31 ปีขึ้นไป	5	5.15
รวม	97	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 62.89 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 ช่วงอายุ 31 - 40 ปี มีมากที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.93 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.46 และน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.31 ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.61 รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 44 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.36 น้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03 ตำแหน่งหน้าที่ครุมากที่สุด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 83.51 รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.22 หัวหน้าสายชั้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.15 และน้อยที่สุด คือ ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.12 ประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ระหว่าง 1 - 10 ปีมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 44.33 รองลงมา ระหว่าง 11 - 20 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 39.18 ระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 และ น้อยที่สุด คือ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.15

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) แล้วนำค่ามัธยฐานเลขคณิตไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง โดยภาพรวม

(n=97)

ด้าน	การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.40	0.37	มาก
2	การคัดกรองนักเรียน	4.43	0.39	มาก
3	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.48	0.32	มาก
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.47	0.42	มาก
5	การส่งต่อ	4.35	0.45	มาก
รวม		4.43	0.34	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.32) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.42) การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.39) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.37) และการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.32 – 0.45 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง ในแต่ละด้านเป็นรายช้อย่อย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดตามตารางที่ 4 - ตารางที่ 8

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

(n=97)

ข้อที่	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการศึกษาความแตกต่างที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน	4.39	0.53	มาก
2	มีการศึกษาพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตนักเรียนที่มีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล	4.42	0.57	มาก
3	มีการสังเกตพฤติกรรมหลายลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ	4.46	0.52	มาก
4	มีการศึกษาข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.44	0.53	มาก
5	มีการนำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน การพัฒนาส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	4.39	0.55	มาก
6	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.35	0.56	มาก
7	มีการรวบรวมพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ การทำแบบทดสอบ การเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.46	0.54	มาก
8	มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.35	0.56	มาก
รวม		4.40	0.37	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการสังเกตพฤติกรรมหลายลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.52) มีการรวบรวมพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ การทำแบบทดสอบ การเยี่ยมบ้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.54) มีการศึกษาข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.53) มีการศึกษาพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตนักเรียนที่มีความ

แตกต่างกันเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) มีการศึกษาความแตกต่างที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) มีการนำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน การพัฒนาส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.55) มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56) และ มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.52 – 0.57 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง ด้านการคัดกรองนักเรียน

(n=97)

ข้อที่	ด้านการคัดกรองนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการพิจารณาข้อมูลของกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียน	4.41	0.51	มาก
2	มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนมาจัดกลุ่มนักเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	4.44	0.52	มาก
3	มีการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริง	4.46	0.54	มาก
4	มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ	4.33	0.57	มาก
5	มีการจัดกลุ่มตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองตามที่โรงเรียนกำหนด	4.43	0.55	มาก
6	มีการคัดกรองนักเรียนโดยสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มพิเศษ ได้อย่างเหมาะสม	4.51	0.52	มากที่สุด
7	มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น	4.48	0.56	มาก
8	มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.44	0.53	มาก
รวม		4.43	0.39	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการคัดกรองนักเรียนโดยสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มพิเศษ ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) และอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นระดับชั้น ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.56) มีการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริง ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.54) มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนมาจัดกลุ่มนักเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.52) มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.53) มีการจัดกลุ่มตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองตามที่โรงเรียนกำหนด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.55) มีการพิจารณาข้อมูลของกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.51) และมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.51 – 0.57 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

(n=97)

ข้อที่	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการสนับสนุนนักเรียนทุกคนทั้งนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้นได้พัฒนาเต็มศักยภาพ	4.37	0.48	มาก
2	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง	4.43	0.49	มาก
3	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม	4.39	0.49	มาก
4	มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน	4.32	0.51	มาก
5	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ	4.63	0.60	มากที่สุด

ข้อที่	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
6	มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนและทุกภาคเรียน	4.61	0.49	มากที่สุด
7	มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้น และทุกภาคเรียน	4.62	0.54	มากที่สุด
8	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถของนักเรียนอย่างเหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ	4.49	0.52	มาก
รวม		4.48	0.32	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.60) มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้น ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.54) และมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนและทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.49) และทุกภาคเรียน และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถของนักเรียนอย่างเหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ภาคภูมิใจในตนเอง ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.49) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.49) มีการสนับสนุนนักเรียนทุกคนทั้งนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้นได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.48) และมีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.48 – 0.60 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

(n=97)

ข้อที่	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	4.49	0.52	มาก
2	ให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด	4.49	0.52	มาก
3	มีวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม	4.43	0.55	มาก
4	มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	4.42	0.55	มาก
5	มีการจัดกิจกรรมนักเรียนทุกด้าน เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต	4.47	0.54	มาก
6	มีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	4.42	0.55	มาก
7	มีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน	4.56	0.49	มากที่สุด
8	มีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน	4.49	0.54	มาก
รวม		4.47	0.42	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ มีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) และอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) ให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหาอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) มีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.54) มีการจัดกิจกรรมนักเรียนทุกด้าน เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.54) มีวิธีการ

ช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม (\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.55) มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.55) และมีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.49 – 0.55 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง ด้านการส่งต่อ

(n=97)

ข้อที่	ด้านการส่งต่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือเพื่อส่งต่อไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	4.29	0.52	มาก
2	มีการประสานความร่วมมือจากบุคลากรภายใน โรงเรียน เพื่อการส่งต่อการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาให้เกิดความถูกต้องและรวดเร็ว	4.38	0.50	มาก
3	มีการวิเคราะห์ลักษณะของปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณีเพื่อประกอบการส่งต่อ	4.33	0.57	มาก
4	มีการส่งต่อนักเรียนภายในให้กับครูแนะแนว/ครูพยาบาล ครูประจำวิชา กรณีนักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับการช่วยเหลือ	4.42	0.57	มาก
5	มีการทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงลักษณะปัญหาที่ต้องส่งต่อ กรณีนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อเข้าไปรับการช่วยเหลือ	4.37	0.58	มาก
6	มีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนสำหรับปัญหาที่เฉพาะทางไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.36	0.61	มาก
7	มีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาครูแนะแนว หรือฝ่ายกิจการนักเรียน เป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้งส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก เพื่อดูแลช่วยเหลือต่อไป	4.36	0.58	มาก

ข้อที่	ด้านการส่งต่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
8	มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เพื่อทำการช่วยเหลือ หรือส่งต่อโดยเร็ว	4.33	0.59	มาก
รวม		4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการส่งต่อนักเรียนภายในให้กับครูแนะแนว/ครูพยาบาล ครูประจำวิชา กรณีนักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับการช่วยเหลือ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) มีการประสานความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อการส่งต่อความช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาให้เกิดความถูกต้องและรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.50) มีการทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงลักษณะปัญหาที่ต้องส่งต่อ กรณีนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อเข้าไปรับการช่วยเหลือ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.58) มีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาครูแนะแนว หรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้อำนวยการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้งส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.58) มีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนสำหรับปัญหาที่เฉพาะทางไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61) มีการวิเคราะห์ลักษณะของปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี เพื่อประกอบการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.57) มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับ จิตใจ ความรู้สึก ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เพื่อทำการช่วยเหลือ หรือส่งต่อโดยเร็ว ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.59) และมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือเพื่อส่งต่อ ไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.61 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จากการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเป็นอย่างไร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน

หัวหน้าสายชั้น 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 คน และครู 3 คน รวบรวมด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สามารถประมวลข้อสรุปได้ 5 แนวทาง ดังนี้

1. ควรมีการทำความเข้าใจกับนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูล เช่น Google form, Google classroom, Messenger, Line หรือโปรแกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าถึงเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองได้สะดวกและง่ายยิ่งขึ้น

3. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดของตัวผู้เรียนในทุกกลุ่ม โดยใช้เทคนิค กระบวนการ และวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site

4. ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบคอบผสมผสานความร่วมมือบ้านกับโรงเรียน เช่น การให้คำปรึกษานักเรียนจาก พ่อ แม่ ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site

5. ควรมีแบบแผนการและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ตามขอบข่ายงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยมีบุคลากรโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 97 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งต่อ

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง พบว่า

1. ควรมีการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูล เช่น Google form, Google classroom, Messenger, Line หรือโปรแกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นระบบอย่างเป็นปัจจุบันให้พร้อมใช้อยู่เสมอ

2. ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าถึงเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองได้สะดวก และง่ายขึ้น

3. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดของตัวผู้เรียนในทุกกลุ่ม โดยใช้เทคนิค กระบวนการ และวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site
4. ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ผสมผสานความร่วมมือบ้านกับโรงเรียน เช่น การให้คำปรึกษานักเรียนจาก พ่อแม่ ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site
5. ควรมีแบบแผนการและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงมีการดำเนินการอย่างเข้มแข็ง ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นรวมถึงครูที่ปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการศึกษาความแตกต่างที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียนทุกคน จัดกิจกรรมโฮมรูมนักเรียนในช่วงเช้าหลังกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติของทุกวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่ออบรมและปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่นักเรียน โดยมีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดประจำชั้นเรียนทุกวันมีการเยี่ยมบ้านทุกระดับชั้นและทุกภาคเรียน เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและครอบครัว จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้นและทุกภาคเรียน เพื่อชี้แจงพฤติกรรมและผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ มีการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริง สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษให้มี

คุณภาพมากขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ และจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนนักเรียนด้วยวิธีที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ยังมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาอย่างใกล้ชิด มีวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ เพื่อส่งต่อไปรับบริการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ และมีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว หรือฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้งส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก เพื่อดูแลช่วยเหลือต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติมา ถาวรแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร แยมคุณเขาว์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิ์ธิชัย ภู่อำรงค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่าระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานวัฒน์ อัญภัทรอริยกุล ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 มีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำ

คุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัย การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมากและอยู่ในลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการโดยครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น รวมถึงครูที่ปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนในทุกด้านโรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมนักเรียนในช่วงเช้าหลังกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติของทุกวันอย่างสม่ำเสมอ โดยหัวข้อต่าง ๆ ในการโฮมรูมจะต้องเป็นเรื่องที่สะท้อนนโยบายของโรงเรียน เหมาะสมกับช่วงวัยและสถานภาพปัจจุบันเพื่อเป็นการอบรม และปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่นักเรียน โดยการโฮมรูมนั้นจะมีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดประจำชั้นเรียนทุกวัน มีการเยี่ยมบ้านทุกระดับชั้น โดยครูที่ปรึกษาประจำชั้นจะเป็นผู้เยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนอย่างครบถ้วน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมบ้านก็จะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียนต่อไป มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้นและทุกภาคเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง เปิดโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นให้ครูและผู้ปกครองได้ร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมตามความถนัดของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมชุมนุม/ชมรม กิจกรรมวิชาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถและพัฒนาให้นักเรียนให้เข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการ วิชาชีพและความสามารถพิเศษจนได้รับรางวัล เช่น การเข้าร่วมการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน การแข่งขันทักษะทางวิชาการในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมอบเกียรติบัตร แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดี และนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมที่ผลงานเป็นที่ประจักษ์ (คนดีศรีรัตน) กิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี – ศิลปะ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมฟิสิกส์น้อง กิจกรรมค่ายพุทธบุตร และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สริน ออมสันต์สุขศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกมณัฐ แสงสี ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมากและอยู่ในลำดับที่สอง ทั้งนี้เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนมีการดำเนินการโดยมีวางแผนและจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ครูมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมโดยใช้หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็นของปัญหา มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง โดยมีหัวหน้าระดับชั้นเป็นผู้ประสานงานกับครูที่ปรึกษาประจำชั้น โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เช่น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมโรงเรียนสีขาว ปลอดภัยปลอดยาเสพติดและอบายมุข กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมขับชี่ปลอดภัย กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมไปวัดทุกวันพระ กิจกรรมประกวดแข่งขันทักษะต่าง ๆ และโครงการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน ทั้งนี้ยังมีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในและนอกโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร แยมคุณชาวี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี” ผลการวิจัย

พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายังอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่าค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมากและอยู่ในลำดับที่สาม ทั้งนี้เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ที่รวบรวมไว้จากการใช้เครื่องมือที่หลากหลายจากด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อดำเนินการคัดกรองนักเรียน ครูมีการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็น เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปด้วยดีด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ มีการจัดกลุ่มตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองตามที่โรงเรียนกำหนด โดยใช้ผลของแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัว ที่มีผลต่อเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจมาประกอบการพิจารณา ด้านการคัดกรองนักเรียนทำการแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ สรุปรายงานเป็นข้อมูลประจำชั้น และรายงานผลการคัดกรองให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ โดยผู้บริหารและคณะดำเนินงานจะได้วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เตยอ่อน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา นักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อ สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิตา ศุภรสุนทร ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมากและอยู่ในลำดับที่สี่ ทั้งนี้เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินการโดยครูที่ปรึกษาประจำชั้น หรือครูที่ปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่าง ๆ มีการศึกษาความหลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน รวมทั้งศึกษาพื้นฐาน

ความเป็นมาของชีวิตนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อประกอบการคัดกรองนักเรียน ในการจัดกลุ่มเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งศึกษาข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การจัดทำระเบียนสะสมนักเรียนทุกระดับชั้น การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมปรับตัว ที่มีผลต่อเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิตใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 ครูประเมินนักเรียน ชุดที่ 2 พ่อแม่หรือผู้ปกครองประเมินนักเรียน ชุดที่ 3 นักเรียนประเมินตนเอง มีการเก็บข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นนโยบายของทางโรงเรียนที่ครูที่ปรึกษาจะต้องเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนให้ครบหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ยังมีการรวบรวมพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์นักเรียน โดยมีการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านอื่น ๆ ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สริน อมรสันต์สุขศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าค่ามัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับมากและอยู่ในลำดับที่ห้า ทั้งนี้เนื่องจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินการโดยการประชุมวางแผนงานการส่งต่อนักเรียนในบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหาเพื่อส่งต่อไปปรับการช่วยเหลือ มีการประสานความร่วมมือกันภายในเพื่อการส่งต่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเบื้องต้น โดยการส่งต่อนักเรียนภายในพบครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา กรณีนักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับการช่วยเหลือ ทั้งนี้ทางโรงเรียนได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับตัวนักเรียนและผู้ปกครองถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ

ภายในนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อเข้าไปรับการช่วยเหลือ นอกจากนี้จากส่งต่อนักเรียนยังมีการประสานงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เทศบาล วัด ชุมชนรอบโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานวัฒน์ อัญญาทรอริยกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ในด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย อังสุโชติเมธี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านการส่งต่อพบว่าอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกัญญ์บำรุง พบว่าควรดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1) ควรมีการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูล เช่น Google form, Google classroom, Messenger, Line หรือโปรแกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นระบบอย่างเป็นปัจจุบันให้พร้อมใช้อยู่เสมอ 2) ควรจัดทำระบบการคัดกรองและแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าถึงเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองได้สะดวก และง่ายขึ้น 3) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยมีการบูรณาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดของตัวผู้เรียนในทุกกลุ่ม โดยใช้เทคนิค กระบวนการ และวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ทั้งกิจกรรมในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site 4) ควรมีการสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน โดยให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน ผสมผสานความร่วมมือบ้านกับโรงเรียน เช่น การให้คำปรึกษานักเรียนจาก พ่อ แม่ ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในรูปแบบ On-line และรูปแบบ on-site และ 5) ควรมีแบบแผนการและขั้นตอนในส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการส่งต่อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ คำขาว ได้ทำการ

วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ อาทิ, Google form, Google Meet, Line และ Care4U2564 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กู๊ดแมน (Goodman) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เยาวชนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเยาวชน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล โดยมีเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุขหรืออยู่ไม่นิ่ง พวกซึมเศร้าและพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคลถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่มีความผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันเดอร์สัน (Gunderson) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้การประชุมสร้างสรรค์ในโรงเรียน ซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่าการประชุมกลุ่มครอบครัวในการศึกษาแก้ปัญหาเด็กนักเรียนหนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหาวิธีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย กลุ่มเสียงต่ำ กลุ่มเสียงปานกลางและกลุ่มเสียงสูง โดยกลุ่มเสียงต่ำเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนบ้าง และกลุ่มเสียงสูงนักเรียนเคยได้รับการลงโทษจากโรงเรียนอย่างรุนแรงในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะกันเอง ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการหนีเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองได้รวมพลังที่จะสร้างสรรค์ครอบครัว และได้ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน โรงเรียนได้ให้โอกาสครอบครัวต่าง ๆ เสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์อันจะนำไปสู่ข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทางโรงเรียนต่อไป กระบวนการประชุมผู้ปกครองซึ่งเป็นกระบวนการที่เรียบง่าย ผลการดำเนินการเป็นพลวัต มีผลทางบวกต่อนักเรียน ครอบครัวและทางโรงเรียนยังมีผลสำคัญต่อการมาโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพดีกว่ารูปแบบการแก้ปัญหาหนีเรียนในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิธ (Smith) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลของครูของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า กิจกรรมสำหรับการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานของนักเรียน 2) การตอบสนองนักเรียนเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ 3) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสนทนา 4) แสดงทัศนคติที่ดีและมองโลกในแง่ดี และ 5) การให้เกียรติ ความสนใจในมุมมองของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นแนวทางต่อการศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. โรงเรียนควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนที่เกี่ยวกับขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานไปในทางเดียวกัน ผู้บริหารและคณะครูต้องร่วมมือกันในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือประสบความสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

2. คุรศีกษารวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศีกษาที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศีกษาราชบุรี

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553.

กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต. **คู่มือการดำเนินงานโครงการ 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน**. กรุงเทพฯ : สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ 2556.

ขวัญเนตร มูลทองจาด. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี” สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564.

เจตบดีรินทร์ บุญญรัตน์. “แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1” วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2565): 75-76.

ชนกมณัฐ แสงสี. “แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา” วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 6 (ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2564), 12.

ชุติมา ถาวรแก้ว. “การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี)” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2559.

ฐานวัฒน์ อัญภัทร์อริยกุล. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2563): 79.

ธนิดา ศุกรสุคนธ์. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง)” สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2562), ง.

ปรานี เตยอ่อน. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้วสาครกิจโกศล” งานค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558, 74 -76.

พรพัฒน์ ภัคดีโพธิ์และคณะ. “การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31,” วารสารวิจัยและพัฒนามาตรฐานวิจัย ในพระบรม

ราชูปถัมภ์ ปีที่ 10, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2558): 191.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 14.

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. รายงานการประชุมผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2565. ราชบุรี: โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, 2565.

_____. รายงานสรุปการเยี่ยมบ้านนักเรียน ปีการศึกษา 2565. ราชบุรี: โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, 2565.

_____. รายงานบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน, ปีการศึกษา 2565. ราชบุรี: โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง, 2565.

ฤทธิ์ชัย กุศลอาจค์. “การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3”, วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 8 (ฉบับที่ 32 กรกฎาคม -กันยายน, 2563): 13.

วรารุณี เหล่าจินดา. “สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32”, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2559, 125.

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เข้าถึงเมื่อ 15 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/archives/239558>

สริน อมรสันต์สุขศรี. “ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10”, วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 10 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562): 593.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. **พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2564.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 -2564. เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2566. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560.

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6)**. เข้าถึงเมื่อ 15 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=22>

..... **คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6)**, เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=26>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. การประชุมปฏิบัติการพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ภูมิภาค หลักสูตรผู้บริหารศึกษา กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.

..... **แนวทางการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 4.

สุชาดา คำขาว. “แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์” วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565): 1321-1322.

สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561.

หน่วยงานศึกษานิเทศก์. **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างกรมสามัญศึกษา.** 2555.

..... **คู่มือแนวทางการสร้างระบบดูแลสุภาพทางใจของนักเรียนและครู** กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559.

อดิสร แยมคุณเซาว์. “การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559.

- Best, John W. **Research in Education**, 4^{ed}. (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1981.
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York : McGraw – Hill Book company, 1973.
- Gunderson, J. **Family group conference: An innovative approach to truancy in schools**. A case study accessed August 22, 2023. available from <http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll/16id/77364>
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal for Education and Psychological Measurement* 3, no. November 1970.
- Krumbolth, J. D. **Guidance and Counseling**, New York : Holt, Reinhart, and Winston, 1970.
- Likert, Rensis. **New Pattern of Management** New York: McGraw – hill, 1961.
- Lunenburg, Fred C. and Ornstein, Allan C. **Educational Administration; Concepts and Practices**, 7th ed. California: SAGE Publications, 2021.
- Miller, Carroll H. **Foundations of Guidance**. New York : Harper and Row Publishers, 1976.
- Smith, J. R. "Student perceptions of teacher care: Experiences and voices of recent high school graduates DOCTOR OF PHILOSOPHY". Iowa State University, 2017.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ อว 8612.2/653

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ยศสุตา เนรมิตธนไพศาล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสมิตร เทพุลอย รหัสประจำตัว 40620119 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์
ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง” ในกรณี
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขออนุญาตตรวจสอบเครื่องมือที่ท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการ
วิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุญาต
ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศสุตา เตยเจริญ)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นักศึกษา โทร. 08 9153 7629

ศึกษาศาสตร์
ศิลปากร

ผลการวิเคราะห์ตรรกะความสอดคล้อง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง”

คำชี้แจง

ผลการวัดความตรงของเครื่องมือแบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง” จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในส่วนของตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

คำชี้แจง ผลการวัดความตรงของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

- 1 หมายความว่า ไม่สอดคล้องกับนิยามของตัวแปร
- 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามตัวแปร
- + 1 หมายความว่า สอดคล้องกับนิยามตัวแปร

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1	มีการศึกษาความแตกต่างที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
2	มีการศึกษาพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตนักเรียนที่มีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล	+ 1	+ 1	+ 1	1
3	มีการสังเกตพฤติกรรมหลายลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ	+ 1	+ 1	+ 1	1
4	มีการศึกษาข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+ 1	+ 1	+ 1	1

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5	มีการนำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน การพัฒนาส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
6	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	+ 1	+ 1	+ 1	1
7	มีการรวบรวมพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ การทำแบบทดสอบ การเยี่ยมบ้านนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
8	มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
2. การคัดกรองนักเรียน					
9	มีการพิจารณาข้อมูลของกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
10	มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนมาจัดกลุ่มนักเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	+ 1	+ 1	+ 1	1
11	มีการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริง	+ 1	+ 1	+ 1	1
12	มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ	+ 1	+ 1	+ 1	1
13	มีการจัดกลุ่มตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองตามที่โรงเรียนกำหนด	+ 1	+ 1	+ 1	1
14	มีการคัดกรองนักเรียนโดยสามารถแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มพิเศษได้อย่างเหมาะสม	+ 1	+ 1	+ 1	1

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
15	มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็น ระดับชั้นระดับชั้น	+ 1	+ 1	+ 1	1
16	มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน					
17	มีการสนับสนุนนักเรียนทุกคนทั้งนักเรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ	+ 1	+ 1	+ 1	1
18	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถใน ด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ในตนเอง	+ 1	+ 1	+ 1	1
19	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้ นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม	+ 1	+ 1	+ 1	1
20	มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธี ที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
21	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ	+ 1	+ 1	+ 1	1
22	มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน และทุกภาค เรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
23	มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้น และทุกภาคเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
24	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการ ดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม ความสามารถของนักเรียนอย่างเหมาะสมและ เต็มตามศักยภาพ	+ 1	+ 1	+ 1	1
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา					
25	มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความเอา ใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	+ 1	+ 1	+ 1	1

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
26	ให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง/มีปัญหา อย่างใกล้ชิด	+ 1	+ 1	+ 1	1
27	มีวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการ แก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาของสังคม	+ 1	+ 1	+ 1	1
28	มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
29	มีการจัดกิจกรรมนักเรียนทุกด้าน เพื่อการพัฒนา ให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพใน อนาคต	+ 1	+ 1	+ 1	1
30	มีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายใน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
31	มีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้ คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
32	มีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้แก่ นักเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	1
5. การส่งต่อ					
33	มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ที่ยากต่อการช่วยเหลือ เพื่อส่งต่อไปรับ การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	+ 1	+ 1	+ 1	1
34	มีการประสานความร่วมมือจากบุคลากรภายใน โรงเรียน เพื่อการส่งต่อการช่วยเหลือนักเรียนที่ มีปัญหาให้เกิดความถูกต้องและรวดเร็ว	+ 1	+ 1	+ 1	1
35	มีการวิเคราะห์ลักษณะของปัญหาของนักเรียน ในแต่ละกรณีเพื่อประกอบการส่งต่อ	+ 1	+ 1	+ 1	1
36	มีการส่งต่อนักเรียนภายในให้กับครูแนะแนว/ ครูพยาบาล ครูประจำวิชา กรณีนักเรียนที่มี ปัญหาต้องได้รับการช่วยเหลือ	+ 1	+ 1	+ 1	1

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น			ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
37	มีการทำความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครองถึงลักษณะปัญหาที่ต้องส่งต่อ กรณีนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อเข้าไปรับการช่วยเหลือ	+ 1	+ 1	0	0.66
38	มีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนสำหรับปัญหาที่เฉพาะทางไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+ 1	+ 1	+ 1	1
39	มีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว หรือฝ่ายกิจการนักเรียน เป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้งส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก เพื่อดูแลช่วยเหลือต่อไป	+ 1	+ 1	+ 1	1
40	มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เพื่อทำการช่วยเหลือ หรือส่งต่อโดยเร็ว	+ 1	+ 1	+ 1	1
ค่าความตรงทั้งหมด		0.66 - 1.00			

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ที่ อว 8612.2/123

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

12 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 97 ฉบับ

ด้วย นายสุมิตร เทพุลอย รหัสนักศึกษา 640620119 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง” มีความประสงค์
จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนในหน่วยงานของท่าน โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าว
ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นักศึกษา โทร. 08 9153 7629

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
“WORKPLACE HAPPINESS”

ที่ อว 8612.2/129

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

19 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน คุณกฤษณะ แก่งาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม 1 ชุด

ด้วย นายสุมิตร เทพุลอย รหัสนักศึกษา 640620119 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันพุธที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 เวลา 15:00 – 16:30 น. ณ ห้องประชุมสาคร โรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นักศึกษา โทร. 08 9153 7629

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
“WORKPLACE HAPPINESS”

ภาคผนวก ช

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ ข้อมูลที่ท่านตอบถือเป็นความลับและขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานหรือของท่านแต่ประการใด จึงขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ ใช้สำหรับสอบถามข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

3. แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายสุमितร เทพุลอย

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	[] 1
2	อายุ ☐ 21-30 ปี ☐ 31 - 40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	[] 2
3	ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก	[] 3
4	ตำแหน่งหน้าที่ ☐ ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน/ รองผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ หัวหน้าสายชั้น ☐ หัวหน้ากลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ☐ ครู	[] 4
5	ประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ☐ 1-10 ปี ☐ 11- 20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31 ปีขึ้นไป	[] 5

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงระดับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล							
1	มีการศึกษาความแตกต่างที่หลากหลายของนักเรียนเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน						[] 6
2	มีการศึกษาพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตนักเรียนที่มีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล						[] 7
3	มีการสังเกตพฤติกรรมหลายลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ						[] 8
4	มีการศึกษาข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวของผู้เรียนเป็นรายบุคคล						[] 9
5	มีการนำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน การพัฒนาส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน						[] 10

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
6	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้ เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						[] 11
7	มีการรวบรวมพฤติกรรมนักเรียนด้วย วิธีการที่หลากหลาย เช่น สังเกต สัมภาษณ์ การทำแบบทดสอบ การเยี่ยมบ้านนักเรียน						[] 12
8	มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เพื่อแก้ไข ปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิด ข้อผิดพลาดต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน						[] 13
2. การคัดกรองนักเรียน							
9	มีการพิจารณาข้อมูลของกับนักเรียนเป็น รายบุคคลเพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียน						[] 14
10	มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนมาจัดกลุ่ม นักเรียนที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียน กำหนด						[] 15
11	มีการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการที่จำเป็นอย่างแท้จริง						[] 16
12	มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความ รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ						[] 17
13	มีการจัดกลุ่มตามขอบข่ายและเกณฑ์ การคัดกรองตามที่โรงเรียนกำหนด						[] 18
14	มีการคัดกรองนักเรียนโดยสามารถแยก กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มพิเศษ ได้อย่างเหมาะสม						[] 19
15	มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็น ระดับชั้น						[] 20

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
16	มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน						[] 21
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน							
17	มีการสนับสนุนนักเรียนทุกคนทั้งนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ						[] 22
18	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง						[] 23
19	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้ นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม						[] 24
20	มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน						[] 25
21	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ						[] 26
22	มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน และทุกภาคเรียน						[] 27
23	มีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ทุกระดับชั้น และทุกภาคเรียน						[] 28
24	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถของนักเรียนอย่างเหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ						[] 29

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา							
25	มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความ เอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม กัน						[] 30
26	ให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับนักเรียน กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา อย่างใกล้ชิด						[] 31
27	มีวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและ การแก้ไข้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม						[] 32
28	มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน						[] 33
29	มีการจัดกิจกรรมนักเรียนทุกด้าน เพื่อการ พัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มี คุณภาพในอนาคต						[] 34
30	มีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายใน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน						[] 35
31	มีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้ คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน						[] 36
32	มีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ ปัญหาให้แก่ักเรียน						[] 37
5. การส่งต่อ							
33	มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมี ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ เพื่อส่ง ต่อไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ						[] 38

ข้อที่	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
34	มีการประสานความร่วมมือจากบุคลากร ภายใน โรงเรียน เพื่อการส่งต่อการ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาให้เกิดความ ถูกต้องและรวดเร็ว						[] 39
35	มีการวิเคราะห์ลักษณะของปัญหาของ นักเรียนในแต่ละกรณีเพื่อประกอบการส่ง ต่อ						[] 40
36	มีการส่งต่อนักเรียนภายในให้กับครูแนะ แนว/ครูพยาบาล ครูประจำวิชา กรณี นักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับการ ช่วยเหลือ						[] 41
37	มีการทำความเข้าใจกับนักเรียนและ ผู้ปกครองถึงลักษณะปัญหาที่ต้องส่งต่อ กรณีนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อเข้าไปรับการ ช่วยเหลือ						[] 42
38	มีการดำเนินการส่งต่อนักเรียนสำหรับ ปัญหาที่เฉพาะทางไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก เช่น สถานพยาบาล สถานี ตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง						[] 43
39	มีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว หรือฝ่ายกิจการนักเรียน เป็น ผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้งส่ง ต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก เพื่อ ดูแลช่วยเหลือต่อไป						[] 44
40	มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาด้านพฤติกรรมที่ซับซ้อน หรือรุนแรง เพื่อทำการช่วยเหลือ หรือส่ง ต่อโดยเร็ว						[] 45

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

เรื่อง “การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง”

.....
ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้การสนทนากลุ่ม

ชื่อ นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 โปรดเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง

1. จากการวัดและประเมินผลการวิจัย พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในกระบวนการดังกล่าว ท่านมีความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร

.....

ข้อมูลนี้ใช้ในการวิจัยเท่านั้น
 ขอขอบพระคุณครับ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นายสุมิตร เทพลอย

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2560 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2564 ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

